

כּוּחַ הַהֶסְתַּכְלוּת

"הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ" (בְּמִדְבָּר

כְּה, ה)

כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ, הִיא הַהֶסְתַּכְלוּת הָאֶרֶצִית, שְׁבִנֵי יִשְׂרָאֵל הָאִירוּ, לְהִיּוֹת הָרֵאִיָּה רַק אֵל הַפְּנִימִיּוֹת בְּכָל דְּבַר, וּלְבַטֵּל אֶת הַסְּתַכְלוּת חִיצוֹנִי, מֵהַ שְׁנֵי הַכְּאוֹרָה בְּעֵינַי הַגִּשְׁמִי שֵׁשׁ הַתְּנַגְדוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה לְקִדּוּשָׁה, אֲבָל בְּאֵמֶת אֵינוֹ רַק הַסְּתֵר וְאַחִיזוֹת עֵינִי שֶׁלֹּא לְרֵאוֹת אֶת הָאֵמֶת (שְׁפֵת אֵמֶת פִּי בִּלְקֵת תְּרַל"ב).

קִרְנֵי הָאוֹר הַמוֹחֲזָרוֹת מִן הַחֶפֶץ מְצַיִירוֹת בְּעֵינַי הָאָדָם רַק אֶת דְּמוּתוֹ וְצוּרְתוֹ הַחִיצוֹנִית, אֲנֹשִׁי קִדְשׁ, שֶׁאִף אֲמֵנִס קִדּוּשִׁים הֵם אֲךָ עֵדִיךְ נִשְׁאָרוֹ בְּאֲנוּשִׁיּוֹת, בְּמִבְטָם וְרֵאִיִּיתָם חוֹזִים מִבְּעַד לְמַעֲטָה וּלְקִלְיָפָה הַחִיצוֹנִית הַלְּזוֹ אֶת קוֹי הַקּוֹדֵשׁ הַמְּאִירִים בְּאוֹר נֶעְלָה אֶת תּוֹאֵר מֵהוֹתוֹ הָאֵמִיתִית שֶׁל הַחֶפֶץ.

שְׁתֵּי הָרֵאִיּוֹת הַלְּלוּ, הַגִּשְׁמִית וְהַקּוֹדֵשׁ, עוֹשׂוֹת רוּשֵׁם - אִם חִי"ו "תִּתְּאֵה גְּבֵר" וְהָאָדָם מִסְתַּכֵּל בַּחֶפֶץ בְּהַסְּתַכְלוּת שֶׁל "אֶרֶצִיּוֹת" מִמִּילָא מוֹשְׁפֵעַ הוּא מִמֵּנּוּ, וְהַדְּבַר הַנִּרְאֶה הוֹפֵךְ לִיסוּד בְּדַבֵּר הַרוּאֵה, וְהָאֶרֶצִיּוֹת נוֹתֵנֶת עֵינֵיהָ בּוֹ בְּאֵדָם הַמִּסְתַּכֵּל. תּוֹצְאוֹתֶיהָ שֶׁל הַסְּתַכְלוּת זֶה הִיא חֲמִדָּה בְּלֵב לְאֶרֶצִיּוֹת לְפִי שֵׁעִין רוּאֵה וְלֵב חוֹמֵד" וְזוֹהִי בַחֲנִית "שְׁלִיטַת עֵינַי הָרַע".

אוֹלָם בְּמִקְרָה, וְכֵךְ רֵאוּי, שֵׁעִילָא גְּבֵר", וְהָאָדָם מִסְתַּכֵּל בְּכָל חֶפֶץ בְּהַסְּתַכְלוּת פְּנִימִית וְרוּאֵה אֶת תּוֹכְן הַקּוֹדֵשׁ הַשּׁוֹכֵן בְּקִרְבּוֹ שֶׁל הַחֶלֶק הַפְּנִימִי שֶׁל הַנִּרְאֵה, וְרוּאֵה הוּא עוֹד, כִּי־צַד הָאֶרֶצִיּוֹת הַחִיצוֹנִית מִשְׁמַשֵּׁת עוֹר וְסִיּוּעַ לְקִדּוּשָׁה, הֵרִי אָדָם זֶה נוֹתֵן "עֵינִי" בְּדַבֵּר הַנִּרְאֵה וּמִבְטֵל אֶת "הַהֶסְתַּכְלוּת הַחִיצוֹנִית" עַד שֶׁכֵּל הַדְּבַר הוֹפֵךְ לְהִיּוֹת קוֹדֵשׁ, זוֹהִי שְׁלִיטַת הָעֵינַי הַטּוֹבָה.

"ר' יוֹחָנָן הוּוֹה רְגִיל דְּהוּוֹה קְאָזִיל וְיִתִּיב אֲשַׁעְרֵי טְבִילָה, אֲמַר כִּי סִלְקֵן בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְאֲתִיךְ מִטְבִּילָה, מִסְתַּכְלֵן בִּי וְנָהוּי לְהוֹ זֶרְעָא דְּשִׁפְרֵי כּוּוֹתִי. אֲמַרִי לִיָּה רְבֵנָן לֹא קָא מִסְתַּפִּי מֵרַע מְעִינָא בִישָׂא, אֲמַר לְהוֹ אֲנָא מוֹזְרַעָא דִּיּוֹסְפָא קָא אֲתִינָא דְּלֹא שְׁלֵטָא בִּיהָ עֵינָא בִישָׂא, דְּכִתִּיב 'בֶּן פּוֹרֵת יוֹסֵף בֶּן פּוֹרֵת עֵלִי אֵל תְּקַרֵּי עֲלֵי עֵינַי אֲלֹא עוֹלֵי עֵינַי" (בְּרַכּוֹת כ, ע"א).

נִתְפַשְׁטָה פְּנִימִיּוֹתוֹ שֶׁל ר' יוֹחָנָן עַל פְּנֵי חִיצוֹנִיּוֹתוֹ וְנִיכְרַת לְכָל רוּאֵהוֹ "חֲכִמַת אָדָם תֵּאִיר פְּנִי" מִבְטוֹ בְּהִיר עֵינָיו טְהוּרוֹת אֵינִן הוּוֹ חוֹשֵׁשׁ מְעִיךְ הָרַע מִמְרֵאִיתוֹ שֶׁל הָרַע וּמְרֵאִיתוֹ שֶׁל הָרַע, וְכֵל זֹאת מְשׁוּם שֶׁהוּא הוּוֹ הַרוּאֵה וְעֵינָיו חוֹזוֹת בְּטוֹב וְהוּוֹ נוֹתֵן אֶת עֵינָיו הַטּוֹבוֹת בְּדַבֵּר הַנִּרְאֵה שֶׁנִּמְשָׁךְ עֵינָיו אַחֵר הַטּוֹב וְהַתּוֹצָאָה - "נָהוּוֹ לְהוֹ זֶרְעָא שִׁפְרֵי כּוּוֹתִי".

כּוּחַ זֶה מִיּוֹסֵף הוּוֹ לוֹ "יּוֹסֵף שְׁלֵט בְּעֵינָיו" הוּוֹ הַגְּבֵר אֲשֶׁר יֵרֵד מִצְרִימָה עֵרֶשׁ הַזִּימָה וְהַתּוֹעֵבָה וְנִשְׁאָר בְּתוֹמָתוֹ וּבְצַדִּיקְתּוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְלֹא רַק לְעַצְמוֹ אֲלֹא "וְיוֹסֵף יֵרֵד מִצְרִימָה" לְהַגְדִּיר עַצְמוֹ וְאֶת הַמִּצְרַיִם מִן הָעֵרִיּוֹת וְהוּוֹ הַשְּׂרִישׁ כּוּחַ זֶה בְּעַם יִשְׂרָאֵל כּוּל.

הסתכלותו של עם ישראל על ארץ ישראל הינה ממבט אשר אין הפרדה בין גשמיות לרוחניות. והארציות אינה אלא אחיעזר ואחיסמך לתוכן הפנימי הרוחני של קצוות הארץ. העם היוצא ממצרים מביא את כוחו של יוסף אשר הורד מצרים ומכסה את עין הארץ - המבט שלהם מתוך עיניהם מכסה את הגשמיות לכשלעצמה ומביט עליה אך ורק כמסייע לכוחות הפנימיים הטמונים בה.

ליושבים בגלות טומאת ארץ העמים מעכירה את אורא וצריכים ישראל רוח איתנה לעמוד בפני כל הנסיונות המתחדשים עלינו בכל יום, ובאים להכנס אל תוככי הקודש. ואף יתר מכך מוטלת על כיתפותיהם החובה לגלות את נקודת הקודש המאירות באפילת החומר למען יאירו לעם ההולכים בחושך. את כל הכוח לעמוד במצב זה ולהסתכל נכונה שואב האדם מתלמוד תורה שהמאור שבה מחזירו למוטב.

ע"י עמל של תורה זוכה האדם להביט ולחזות בכל מפעלות ד' כתנא דמסייע בעבודת ד'. ומתוך כך רואה הוא שאין הפרדה מוחלטת בין הגשמיות והרוחניות אלא משלימה האחת את השניה ומסייעת לאדם לעלות ולהתקדם בטיפוסו ובהתקדמותו במעלה של הר ד'. אור נרות החנוכה מאיר את הדרך לכוחה של תורה ומעניק לכל רואיו את ההסתכלות האמיתית של שליטת העין הטובה.

הסתכלות שהגשמיות משמשת כסיוע ותמיכה לרוחניות וזהו כל מפעלה וכל סיבת בריאתה.